

Διοικητικά Συστήματα Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ιστορικές καταβολές, νεότευκτες προσεγγίσεις

Της κυρίας Αρτ. ΣΑΒΒΙΔΟΥ

Δικηγόρου

Α. Γενική προσέγγιση

Η μελέτη των τεχνικών, μεθόδων και συστημάτων οργάνωσης των διαφόρων κοινωνικών μορφωμάτων, από τις πρώιμες ιστορικές περιόδους μέχρι σήμερα, οδηγεί σε σειρά ετερόκλητων διαπιστώσεων, συμπερασμάτων και παραδοχών, συνυφασμένων με πλήθος παραμέτρων.

Μεταξύ των τελευταίων συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, φυλετικές, εθνολογικές, βιολογικές, γεωγραφικές, κλιματολογικές, θρησκευτικές, πολιτιστικές, οικονομικές, πληθυσμιακές κ.ά. παράμετροι, ποιοτικώς και ποσοτικώς ασύμμετρες, οι οποίες σε μικρό ή μεγάλο βαθμό επηρέαζαν τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας των ανθρωπίνων κοινωνικών σχηματισμών, καθώς και την «παραγωγή» των κατά περιόδους ισχυσάντων κανόνων Δικαίου και απονομής Δικαιοσύνης, αρχής γενομένης με άγραφους και εν συνεχεία με γραπτούς¹, ιδίως μετά την επινόηση των Κωδικών Επικοινωνίας και την πληρέστερη συνειδητοποίηση της ανάγκης συμβίωσης με άλλα άτομα².

¹ Βλ. ΣΟΦΟΚΛΗΣ: Αντιγόνη, 456: Ου γαρ τι νυν γε κ' ἀχθές, ἀλλὰ αἰεὶ ποτὲ ζῇ τοῦτο, κ' οὐδεὶς οἶδεν ἐξ ὅτου ἔφάνη. ΠΛΑΤΩΝ: Ὅροι, 414: Δίκαιον νόμου τάγμα ποιητικόν Δικαιοσύνης. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ: Ἠθικά Νικομάχεια, 1129: Το μὲν Δίκαιον ἄρα το νόμιμον καὶ το ἴσον.

² Βλ. ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ: Πολιτικά Ι, 1: Ἄνθρωπος ἀπολις δια φύσιν, οὐ δια τύχην ἢ θηρίον ἢ θεός. Ἄνευ φίλων οὐδεὶς εἰλοῖτ' ἀν ζῆν, ἔχων τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ πάντα.

Πρέπει εδώ να σημειωθεί, ότι η συστηματική μελέτη των επί μέρους πτυχών και προβλημάτων του Δικαίου εμφανίζεται κατά τους χρόνους της Ελληνικής Κλασικής Αρχαιότητας.

Υπ' αυτή την παραδοχή, ως συνακόλουθο στοιχείο, θεωρείται και «η ανάπτυξη» της πτυχής εκείνης του Δικαίου, η οποία άπτεται της οντότητας της Πόλης, της Πόλης / Κράτους, του Κράτους, υπό την τρέχουσα έννοια του όρου, και, βεβαίως των εκφραστών της τεκμαιρόμενης βούλησης αυτής της οντότητας, των Οργάνων της, συλλογικών ή μονομελών.

Με την πάροδο των καιρών, τα συναφή με την έννοια του Δικαίου και της Οργάνωσης των ανθρωπίνων Κοινωνιών θέματα απετέλεσαν αντικείμενα συνεχών, συστηματικών και ενδελεχών μελετών ετερόκλητης προσέγγισης³.

B. Η τρέχουσα πρακτική

Τα συστήματα οργάνωσης και λειτουργίας των σύγχρονων Κρατών δυτικού τύπου είναι πολλά και ποικίλα, η κεντρική όμως φιλοσοφία, η οποία τα διέπει είναι η αρχή της αποκέντρωσης των κρατικών εξουσιών και η άσκησή τους σε χωρικό επίπεδο όσο το δυνατόν πλησιέστερο προς τον τόπο διαμονής των Πολιτών⁴, είτε υπό Οργάνων, (Συλλογικών ή Μονομελών του Κράτους), είτε υπό Αιρετών Οργάνων (Συλλογικών ή Μονομελών) κ.ά.

Η μεγάλη «ποικιλία» συστημάτων οργάνωσης, διοίκησης και λειτουργίας Κρατών είναι απόρροια παραγόντων κοινωνικών, οικονομικών, γεωγραφικών, ιστορικών, πολιτικών επιλογών,

³ Συστηματικές προσεγγίσεις καταγράφονται σε Κράτη της Δύσης ήδη από τον 17^ο μ.Χ. αιώνα: Σχολή του Φυσικού Δικαίου (17^ο μ.Χ. αιώνας), Ιστορική (Γερμανική) Σχολή (19^ο μ.Χ. αιώνας) κ.ά.

⁴ Βλ. περί Κύπρου: Ν. 111/1985 περί Δήμων (αντικατέστησε την προϋσχύασα νομοθεσία, έχει τροποποιηθεί με 25 μεταγενέστερους νόμους). Ν. 86(1)1999 περί Κοινοτήτων. Το έτος 1981 συνεστήθη η Ένωση Δήμων και το έτος 1992 η Ένωση Κοινοτήτων. Άλλα στοιχεία σε επόμενη παράγραφο

πληθυσμιακών, φυλετικής σύνθεσης του πληθυσμού, άλλων ιδιαιτεροτήτων, διαθέσιμων στελεχών⁵ κ.ά.

Ποικίλος, εξ άλλης πλευράς, είναι και ο βαθμός πλήρους και επιτυχούς εφαρμογής αυτών των συστημάτων υπό των διαφόρων Κρατών, συναρτώμενος με πλήθος άλλων ενδογενών ή εξωγενών παραγόντων, παρά το γεγονός, ότι πιθανόν να διέπονται από τις ίδιες «αρχές», (π.χ. της ιδέας της αποκέντρωσης).

Οι επί μέρους ρυθμίσεις (συνοπτική ενδεικτική αναφορά):

Με βάση το Σύνταγμά της το πολίτευμα της Αυστρίας είναι Κοινοβουλευτικό, με εμφανή στοιχεία Προεδρικής Δημοκρατίας και Ομοσπονδιακή Βουλή εκ δύο Σωμάτων, του Εθνικού και του Ομοσπονδιακού Συμβουλίου.

Το Διοικητικό Σύστημα του Κράτους περιλαμβάνει τρία επίπεδα: την Ομοσπονδία, τα 9 Κρατίδια και την Τοπική Αυτοδιοίκηση (14 Νομαρχίες, Δήμοι), με κατανομή των Νομοθετικών και Διοικητικών αρμοδιοτήτων μεταξύ των δύο πρώτων επιπέδων. Οι Νομαρχίες και οι Δήμοι διαθέτουν διοικητική αυτοτέλεια σε ωρισμένους τομείς (Εκπαίδευση, Υγεία, Κοινωνική Πρόνοια, Τουρισμό κ.ά.).

Τα έσοδα όλων των επιπέδων προέρχονται εξ αποκλειστικών φόρων ανά επίπεδο, εκ φόρων κατανεμομένων αναλογικώς, εξ άλλων πηγών.

Το πολίτευμα του Βελγίου είναι Βασιλευομένη Δημοκρατία με την μορφή ομοσπόνδου Κράτους από το έτος 1193, απαρτιζομένου υπό (πληθυσμιακών) Κοινοτήτων και (Διοικητικών) Περιφερειών και τέσσερα επίπεδα Διοίκησης:

Ομοσπονδιακό Κράτος, 14 Υπουργεία, Κεντρική Διοίκηση.

⁵ Βλ. επί του θέματος: R. NOE, J. HOLLENBECK, B. GERHART, P. WRIGHT, Κ. ΓΕ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ, Β. ΔΕΛΗΘΕΟΥ: Διαχείριση Ανθρωπίνων Πόρων, Τόμοι 2, Αθήναι, 2007.

Περιφέρειες / Κοινότητες, τρεις, Ολλανδόφωνη, (βορράς), Γαλλόφωνη (νότος), Γερμανόφωνη (πληθυσμός κάτω των 100.000 ατόμων).

Επαρχίες, δέκα.

Δήμοι / Κοινότητες, 589: Περιοχή Βρυξελλών 19, Βαλλωνία 262, Φλάνδρα 308.

Υπό τεχνική άποψη πρόκειται για πολυβάθμια Τοπική Αυτοδιοίκηση με Περιφέρειες, Επαρχίες και Δήμους.

Οι Περιφέρειες ασκούν αρμοδιότητες κατά παραχώρηση από την Κεντρική Κυβέρνηση και αρμοδιότητες αποκλειστικές εκχωρούμενες σε αυτές δια νόμου.

Μεταξύ των αρμοδιοτήτων εν γένει των Περιφερειών περιλαμβάνονται θέματα ποιότητας ζωής, περιβάλλοντος, χωροταξίας, ενέργειας, βιομηχανικής πολιτικής, μεταφορών, διοικητικής εποπτείας επί των επαρχιών και Δήμων κ.ά.

Συνεχίζεται...